

Revisionsrapport

Granskning av åtgärder för en ekonomi i balans

Hofors kommun

Mars 2010

Robert Heed

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning och rekommendationer.....	3
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund och syfte.....	5
1.2 Revisionsfråga	5
1.3 Metod och avgränsning	5
2 Det ekonomiska läget 2009.....	7
2.1 I omvärlden.....	7
2.2 I Hofors.....	8
3 Granskningsresultat.....	10
3.1 Övergripande	10
3.2 Kommunstyrelsen.....	11
3.3 Nämnder	13
3.3.1 Miljö- och byggnadsnämnden	13
3.3.2 Barn- och utbildningsnämnden.....	15
3.3.3 Socialnämnden.....	17
4 Det ekonomiska läget 2010.....	19
5 Slutkommentar	19

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hofors kommun har Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers genomfört en granskning avseende arbetet med åtgärder för en ekonomi i balans.

När signalerna kom om vikande skatteintäkter genomfördes en gemensam diskussion om vilka åtgärder som var möjliga att genomföra under året. Utifrån dessa förslag togs beslut om åtgärder och åtgärder har genomförts. Årets resultat visar på ett överskott om 15,7 Mkr och för nämnderna redovisas ett överskott om 8,1 Mkr, men både socialnämnden och miljö- och byggnadsnämnden visar underskott för året.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att kommunstyrelsen och nämnderna aktivt har arbetat med att besluta och genomföra åtgärder. Arbetet med att få mer ändamålsenliga processer kan dock utvecklas och förbättras för att få bättre underlag för beslut om åtgärder och en mer enhetlig återrapporering. Detta är inte minst viktigt utifrån att förutsättningarna för 2011 och framåt är osäkra eftersom inga extra statsbidrag finns beslutade.

Vi grundar vår bedömning bland annat på att:

- Kommunstyrelsen och nämnderna har beslutat och arbetat med åtgärder under året, men åtgärderna har inte varit tillräckliga för att erhålla en ekonomi i balans för samtliga nämnder. För samtliga åtgärder har inte heller konsekvensbeskrivningar presenterats som en del av underlag för beslut.
- De beslutade åtgärderna har till stor del genomförts under året. Det går dock inte att utläsa i detalj kring respektive åtgärd och vilken effekt de medfört eftersom ingen samlad återrapporering har gjorts av åtgärdsplanen.
- Alla nämnder har under året haft fokus på ekonomi och i samband med uppföljningarna per februari, april samt juni har det lämnats en prognos för helåret. I samband med dessa har även uppföljning gjorts i varierande grad av genomförda åtgärder. Efter delårsrapporten finns dock ingen dokumenterad uppföljning under hösten, utan denna görs först i årsredovisningen.
- Kommunstyrelsen har i stort utövat sin uppsiktsplikt och samordningsansvar, vad gäller åtgärder för en ekonomi i balans, men bedömningen är att uppsiktsplikten under hösten kan förbättras, eftersom någon samlad återrapporering inte har skett. Vi har inte heller uppfattat att kommunstyrelsen utfärdat direktiv eller ställt krav på någon sådan rapportering.

Med utgångspunkt från den genomförda granskningen ger vi följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör se över rutinerna för uppföljning och även införa en ekonomisk uppföljning under hösten. Vidare bör kommunstyrelsen fastställa en tidplan för en samlad avrapportering till kommunstyrelsen avseende status av genomförande av åtgärder. Avrapportering kan förslagsvis göras tre gånger per år.
- Nämnderna bör utveckla den ekonomiska rapporteringen, så att den ekonomiska uppföljningen och avrapporteringen av eventuella åtgärder även görs löpande under hösten.
- Arbetet med att ta fram dokumenterade konsekvensbeskrivningar bör utvecklas, så att underlagen för beslut om åtgärder blir utförligare. Det bör även redovisas alternativ samt vilken ekonomisk effekt åtgärderna bedöms medföra.
- Utveckla processen för arbetet med en ekonomi i balans, genom att bland annat utarbeta en enhetlig modell/rutin innehållande:
 - Beskrivning av beslutad åtgärd
 - Aktiviteter för genomförande
 - Ekonomisk effekt för innevarande samt kommande år
 - Konsekvenser för verksamheten
 - Former för rapportering

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

På grund av lågkonjunkturen har den ekonomiska situationen stramats åt för Sveriges kommuner. Konsekvenser av finanskris och lågkonjunktur påverkar skatteintäkterna mycket negativt de närmaste åren. Inför 2009 visade budgetåren 2009-2011 mycket svaga år resultatmässigt. Kraftiga besparings- och effektiviseringsåtgärder är nödvändiga för att balansera ekonomin under de kommande åren.

Hofors kommun redovisade för 2008 ett negativt resultat om -4,0 Mkr och det justerade resultatet i förhållande till balanskravet var -3,2 Mkr, vilket måste återställas de närmaste tre åren (2009-2011).

De ekonomiska förutsättningarna ställer krav på god budgetföljsamhet samt att effektiviserings- och besparingsåtgärder utarbetas, genomförs och följs upp av styrelsen och nämnderna.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hofors kommun har Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers genomfört en granskning avseende arbetet med åtgärder för en ekonomi i balans.

1.2 Revisionsfråga

Revisionsfrågan är att granska och bedöma om processerna för att uppnå en ekonomi i balans är ändamålsenliga. För att kunna besvara frågeställningen har granskningen inriktats kring följande frågeställningar:

- Har nämnderna fastställt åtgärdsplaner som är konkreta, konsekvensbeskrivna och tillräckliga för att hålla sina budgetramar?
- Har åtgärder genomförts enligt åtgärdsplanerna?
- Har nämnderna genomfört en tillräcklig uppföljning och återrapportering av vidtagna åtgärder?
- Har kommunstyrelsen utövat sitt samordningsansvar och uppsiktspflicht på ett tillfredställande sätt?

1.3 Metod och avgränsning

Granskningen har genomförts genom att följa den ekonomiska utvecklingen under året och den ekonomiska rapporteringen genom bland annat prognoser och delårsrapport. Vidare har en löpande genomgång gjorts av protokoll och underlag från fullmäktige, styrelsen och nämnderna, för att följa de ärenden som beslutats kring ekonomi.

Intervjuer har genomförts med kommunalråd, kommunchef, ekonomichef, förvaltningschefer samt andra tjänstemän kopplade till den ekonomiska styrningen och åtgärdsarbetet på förvaltningsnivå.

En första muntlig avrapportering gjordes till revisorerna under året. Föreliggande rapport är den slutgiltiga rapporten för granskningen.

2 Det ekonomiska läget 2009

När kommunerna under våren och sommaren 2008, började göra sina underlag och bedömningar inför budget 2009 fanns inga tecken som förvarnade om den annalkande lågkonjunktorens omfattning. När sedan budgeten beslutades i slutet av 2008 hade den finansiella krisen börjat rulla allt snabbare och produktionen börjat falla i en omfattning som inte upplevts under flera decennier.

2.1 I omvärlden

De allt snabbare förändrade förutsättningarna under hösten 2008 och 2009 har påverkat de ekonomiska villkoren drastiskt för kommunerna och alla förutsättningar som låg till grund för bedömningarna till budget 2009 förändrades med en allt högre hastighet. Kraven på snabba förändringar och besparingsåtgärder i verksamheterna blev viktigare än tidigare.

En jämförelse mellan de skatteprognoser som presenterades från juni 2008, då grunden för budget 2009 lades fast, till december 2009, då året summerades ihop genom bokslutet, åskådliggör turbulensen under året och vilka svårigheter som kommunerna har befunnit sig i under året. Enligt SKL:s (Sveriges kommuner och landsting) prognos i april 2008 beräknades skattunderlaget växa med 4,8% för 2009. I augusti 2009 var prognosen 0,6%, för att i slutet av året stiga till 1,2%.

I början av februari 2010 sände SKL ut en enkät till landets kommuner, som besvarades av närmare 90% av kommunerna (258 st). Enkätsvaren visar att det genomsnittliga resultatet för kommunerna ligger på 40 Mkr (ca 1 300 kr/inv). Av de kommuner som besvarade enkäten har endast 22 kommuner redovisat ett negativt resultat. De flesta av dessa har mindre underskott. Det är endast fem kommuner som redovisat ett resultat sämre än 1 000 kr/inv. I de flesta fallen har dessa fem kommuner hänvisat till engångsposter som uppstod under 2009.

I analysen av enkäten konstaterar SKL att resultatet är förvånansvärt högt med tanke på att skatteunderlaget minskade med 4 000 Mkr från det att budgeten beslutades i oktober 2008 till december 2009.

Enligt analysen är orsaken till det goda resultatet, god budgetdisciplin samt tillfälliga faktorer som påverkat kommunernas resultat positivt. Utvecklingen på finansmarknaden har medfört att det finansiella resultatet har blivit positivt, bland annat genom sänkta räntekostnader. Vidare har de sänkta premierna avseende avtalsförsäkringarna motsvarande 3 700 Mkr och den återbetalning som har gjorts från SKL till kommunerna motsvarande 600 Mkr bidragit till ett positivt resultat.

Den officiella statistiken från Socialstyrelsen visar att kostnaderna för det ekonomiska biståndet inklusive introduktionsersättning ökade med 17 procent under 2009.

2.2 I Hofors

Ekonomi

Hofors kommun har för 2009 redovisat ett positivt resultat om 15,7 Mkr. Under de senaste åren (2007-2008) har kommunen legat på relativt låga resultatnivåer, trots gynnsamma ekonomiska förutsättningar. Genom årets resultat har man dock lyckats täcka underskottet enligt balanskravet från 2008.

Tabellen nedan visar årets resultat (Mkr) för perioden 2004-2009:

År	Resultat (Mkr)
2004	9,0
2005	3,5
2006	8,1
2007	1,6
2008	-4,0
2009	15,7

Under de senaste åren har verksamheterna haft svårt att nå en ekonomi i balans, även om kommunen totalt sett har gjort överskott.

Nämnd	2007	2008	2009
Kommunfullmäktige	0,3	0,4	0,1
Kommunstyrelse	- 5,1	- 15,5	5,4
Miljö- och byggnadsnämnd	- 0,9	- 1,5	- 1,0
Barn- och utbildningsnämnd	- 2,0	- 3,1	3,2
Socialnämnd	- 3,8	- 3,9	- 4,1
Gemensamt	8,2	13,4	4,5
Summa	- 3,3	- 10,2	8,1

Under våren 2008 gjorde SKL (Sveriges kommuner och landsting) en genomlysning där det konstaterade att kommunen har höga kostnader efter det att hänsyn tagits till kommunens strukturella förutsättningar. Totalt sett bedömde de att det rörde sig om ca 15,2 Mkr, som till stor del finansierats av en högre skatt.

Kommunens låneskuld uppgår endast till 20 Mkr, men för hela koncernen uppgår låneskulden till totalt 342 Mkr eller ca 35 tkr/innevånare.

Kommunens totala pensionskuld uppgår till ca 284 Mkr.

I samband med budget 2009 togs beslut om skattehöjning från och med 2009 med 75 öre till 22,65 kr.

Folkmängd och befolkningsstruktur

Under 2009 minskade antalet innevånare till 9 873. Den minskade befolkningen och demografiska utvecklingen medför att fortsatta anpassningar måste göras i verksamheterna och i befintligt bostadsbestånd. En minskande befolkning kommer även att påverka framtida skatteintäkter på ett negativt sätt.

Prognoser 2009

I nedanstående tabell redovisas prognosen som lämnades i samband med delårsbokslut, slutligt utfall 2009 samt jämförelse mellan prognos och slutligt utfall.

Nämnd	Avvikelse		Jmf delår/utfall
	Delår	Utfall	
Kommunfullmäktige	- 2,4	- 2,3	0,1
Kommunstyrelse	- 45,3	- 41,1	4,2
Miljö- och byggnadsnämnd	- 9,8	- 9,7	0,1
Barn- och utbildningsnämnd	- 223,4	- 223,2	0,2
Socialnämnd	- 189,8	- 190,4	- 0,6
Gemensamt	- 3,4	1,1	4,5
Vht nettokostnader	- 474,1	- 465,6	8,5
Skatteintäkter	390,6	394,7	4,1
Generella bidrag och utj	75,6	75,6	-
Finansiella intäkter	10,9	11,4	0,5
Finansiella kostnader	- 0,6	- 0,4	0,2
Resultat	2,4	15,7	13,3

Övergripande mål för ekonomin

Nämnderna ska hålla sina budgetar

Kommunen redovisar för 2009 ett positivt resultat om 15,7 Mkr och enligt balanskravet 17,2 Mkr. Nämnderna inkl kommunstyrelsen redovisar för 2009 ett överskott om 8,1 Mkr, men socialnämnden samt miljö- och byggnadsnämnden redovisar underskott. Detta medför att målet är uppnått för kommunen som helhet, men på nämnds nivå är det övergripande målet inte uppfyllt för 2009.

God ekonomisk hushållning 2009 (finansiella mål)

Årets resultat ska uppgå till mins 1% av skatteintäkter och generella statsbidrag

Med årets resultat om 15,7 Mkr uppfylls målet, eftersom en procent motsvarar ca 4,7 Mkr.

Investeringar ska inte finansieras med externa lån

Under året har man inte behövt ta upp några nya lån, utan istället amorterat på befintliga lån. Målet är därigenom uppnått.

3 Granskningsresultat

I nedanstående sammanställning läggs fokus på information, beslut och åtgärder som är kopplade till ekonomi för verksamhetsår 2009. Utöver detta finns beslut under 2009 som är kopplade till arbetet med års- och flerårsbudgeten 2010-2012.

3.1 Övergripande

När signalerna kom om det ekonomiska läget genomfördes en sammankomst där ordföranden, förvaltningschefer, bolagen samt personal- och ekonomiutskottet träffades. Under sammankomsten lyftes förslag fram till en bruttolista, där det sedan gjordes gemensamma prioriteringar. Dessa har sedan legat till grund för de åtgärder som beslutats och genomförts under året.

Enligt kommunens ekonomistyrningsregler ska ekonomi och verksamhet följas upp efter februari, april och juni. I samband med uppföljningen ska ett prognostiserat resultat för helåret lämnas och eventuella avvikelser mot budget ska analyseras och förslag på åtgärder lämnas.

KS 2009-04-14 - § 65 / KF 2009-05-18 §53

På sammanträdet presenterades budgetuppföljningen per februari. Prognosen visade på ett underskott för 2009 om 1 Mkr, vilket kan jämföras med budgeterat resultat om 10,3 Mkr. Orsaken till det försämrade resultatet förklarades med bland annat lägre skatteintäkter om 4,4 Mkr. I prognosen lämnade nämnderna ett prognostiserat utfall om -7 Mkr.

Vidare framgår av protokollet att ekonomiutskottet har föreslagit kommunstyrelsen att verksamheter som ännu inte startats, inte ska starta med hänvisning till den ekonomiska utvecklingen.

Fullmäktige beslutade bland annat följande:

- uppmana nämnderna att arbeta vidare med handlingsplaner och konkreta åtgärdsförslag och att dessa skulle återrapporteras vid uppföljningen i april
- uppmana nämnderna att i arbetet med budget för kommande år se över möjligheter att vidta åtgärder som minskar kostnader redan innevarande år
- att inom samtliga verksamheter i princip inför inköpsstopp och stopp för vikarietillsättning

KS 2009-05-25 - § 79 / KF 2009-06-15 - § 78

I ärendetexten beskrivs det ekonomiska läget och att kommunens skatteintäkter mot budget beräknas minska med 9,7 Mkr för 2009. För att nå det fastställda målet på 1-2% överskott och täcka del av underskottet 2008 krävs att åtgärder vidtas. Behovet för 2009 bedömdes uppgå till 10 Mkr.

På sammanträdet presenterades en sammanställning över åtgärder som bedömdes möjliga att genomföra för respektive verksamhet. För 2009 återfanns åtgärder motsvarande 4,2 Mkr.

KS 2009-06-15 - § 93 / KF 2009-06-15 - § 71

På sammanträdet presenterade personalchefen ett förslag för att underlätta personalanpassningar med anledning av det ekonomiska läget. Beslut togs om att erbjuda tillsvidareanställda som fyllt 61 år och minst 10 års anställningstid i kommunen, särskild avtalspension, ersättning vid nedgång i arbetstid eller avgångsvederlag.

KS 2009-06-15 - § 97 / KF 2009-06-15 - § 74

Prognosen som presenterades visade på ett överskott om 1,4 Mkr. Vidare anges det att nämndernas nettokostnader till följd av åtgärder minskat med 5 Mkr jämfört med februariprognosen.

KS 2009-08-31 - § 117 / KF 2009-09-21 - § 98

Beslut togs om att godkänna delårsrapporten. Prognosen för helåret visade på ett överskott om 2,4 Mkr.

Personal- och ekonomiutskottet

På personal- och ekonomiutskottets möte 11 maj diskuterades det ekonomiska läget och det lades fram förslag som sedan behandlades i kommunstyrelsen den 25 maj. Denna lista grundande sig på de gemensamma diskussioner som hade genomförts under februari.

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen redovisar för 2009 ett överskott om 5,4 Mkr mot budget. Enligt lämnad prognos i delårsrapporten prognostiserades ett överskott om 1,2 Mkr. Detta medför att det slutliga utfallet är en förbättring i jämförelse med prognosen per juni om 4,2 Mkr.

Enligt årsredovisningen består avvikelserna från budget av bland annat lägre lokalkostnader samt minskade personalkostnader på grund av vakanta tjänster samt sjukdom.

Ärenden i styrelsen

Utöver presenterade ärenden under punkt 3.1, har följande ärenden avseende ekonomi presenterats i styrelsen under året, som avser kommunstyrelsens egen verksamhet.

KS 2009-04-14 - § 65

Kommunstyrelsen beslutade för egen del att bland annat ändra delegationsordningen vid anställning samt lönesättning, så att samråd skulle ske med personalchef. Vidare uppdrogs det till kommunchefen att skyndsamt genomföra tidigare beslutad organisationsförändring avseende kost- och städ.

KS 2009-05-25 - § 82

I budgetuppföljningen för kommunstyrelsen i april redovisades vilka områden som visade högre kostnader än budget. Bland annat angavs vinterväghållning samt kostnader för den nya städorganisationen.

Vidare redovisades avrapportering av det uppdrag som lämnades i samband med februariprognosen, där budgetansvariga skulle ta fram förslag på kostnadsminskande åtgärder.

Åtgärder för 2009 om totalt 3,1 Mkr redovisades och beslut togs om att godkänna redovisade åtgärder.

KS 2009-08-31 - § 117

Beslut togs om att godkänna delårsrapporten. Prognosen för helåret visade på ett överskott om 1,2 Mkr för kommunstyrelsen.

Åtgärdsplaner

På sammanträdet 2009-05-25 beslutades det om åtgärder om 3,1 Mkr för 2009. Av dessa var 2,8 Mkr inräknade i lämnad prognos per april. Av förslagen återfinns 1,7 Mkr som hänför sig till ekonomiutskottets förslag, bland annat minskade tjänster som EU-samordnare samt minskat periodiskt underhåll av gator och vägar. Övriga förslag bestod bland annat av att flytta fram investeringen i nytt personalsystem samt minskad bemanning inom måltidsenheten.

Uppföljning

Löpande

Kommunstyrelsen har fått ekonomisk rapportering efter februari, april och juni. I övrigt återfinns inga separata punkter avseende redovisning av det ekonomiska läget avseende 2009.

Delårsrapport

I delårsrapporten presenteras den åtgärdsplan som beslutades i maj. Det redovisas även vad som genomförts och effekten av dessa. Vidare anges det att utredningar pågår angående minskad gatubelysning och höjd färdtjänsttaxa.

Årsredovisning

I årsredovisningen presenteras anledningar till överskott, men ingen uppföljning sker av åtgärdsplanen.

Iakttagelser och kommentarer

Kommunstyrelsen har under året erhållit ekonomisk rapportering i samband med uppföljning per februari, april samt juni.

Redan tidigt på året togs initiativ till en gemensam sammankomst för att diskutera det ekonomiska läget. Enligt genomförda intervjuer var det en kreativ och positiv miljö som medförde att en rad förslag på åtgärder arbetades fram. Detta medförde även att kommunstyrelsen fick ett underlag och kunde agera i ett tidigt skede.

De uppföljningar som genomfördes visar på ett prognostiserat överskott för kommunen. Efter det att delårsrapporten beslutades har dock inga separata ärenden om det ekonomiska läget 2009 eller någon uppföljning av åtgärderna presenterats i kommunstyrelsen.

Till de ärenden som presenterades i kommunstyrelsen angavs åtgärder och beräknad effekt. Konsekvensbeskrivningar för de olika åtgärderna redovisas dock inte. Orsaken till detta var enligt intervjuerna att det var viktigt att komma i gång med arbetet med åtgärder och tiden var knapp.

Kommunstyrelsen har i stort utövat sin uppsiktsplikt och samordningsansvar, vad gäller åtgärder för en ekonomi i balans, men kan ytterligare förstärkas genom att även införa någon uppföljning under senare delen av året.

Med anledning av den ekonomiska situationen har det under året varit mycket fokus på ekonomi. Detta har fått till effekt att diskussionerna kring mål och måluppfyllelse har fått stå tillbaka under året. Det är av vikt att fokus framåt åter läggs på målen kring verksamhet, men ändå inte att fokus på ekonomi tappas bort på vägen.

I delårsrapporten görs en tydlig återredovisning av åtgärderna, men denna är inte lika omfattande i årsredovisningen.

Det kan konstateras att överskottet för kommunstyrelsen har blivit betydligt högre än vad som prognostiserades i delårsrapporten. Orsakerna till överskottet finns förklarade i årsredovisningen, men kopplingen till avvikelserna mot prognosen redovisas inte tydligt.

3.3 Nämnder

3.3.1 Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämnden redovisar för 2009 ett underskott om 1,0 Mkr mot budget. Enligt lämnad prognos i delårsrapporten prognostiserades ett underskott om 1,1 Mkr. Detta medför att det slutliga utfallet ligger i linje med prognosen per juni. Enligt årsredovisningen består avvikelserna i huvudsak av högre kostnader för bostadsanpassningsbidrag om 2,2 Mkr, som till viss del kunnat täckas av ett överskott inom plan och bygg.

Ärenden i nämnden

2009-04-21 - § 30

Budgetuppföljning per februari, där beslut togs om att godkänna informationen.

2009-05-12 - § 43

Budgetuppföljning per april, där beslut togs om att godkänna informationen.

2009-08-13 - § 75

Presentation av delårsrapport, där beslut togs om att godkänna delårsrapporten.

Övrigt

Utöver ovanstående ärenden har en ekonomisk redovisning rapporterats i en egen punkt vid sammanträdena.

Åtgärdsplaner

Några åtgärdsplaner har inte upprättats under året. Ingen åtgärd fanns heller avseende miljö- och bygg i de övergripande förslagen. Anledningen till detta har enligt uppgift varit att överskridandet har återfunnits inom bostadsanpassningen, där kostnaderna är svåra att påverka.

Uppföljning

Löpande

En löpande ekonomisk redovisning har presenterats för nämnden. Informationen i den löpande rapporteringen består av en siffermässig redovisning samt eventuella kommentarer, men ingen prognos för helåret. Beslutet har genomgående varit att godkänna redovisningen.

Prognos har lämnats i samband med ordinarie uppföljningar. Redan i prognosen för februari prognostiserades ett underskott om 1,2 Mkr, som sedan låg fast i prognosen per april och reviderades till ett underskott om 1,1 Mkr i delårsrapporten.

Delårsrapport

I delårsrapporten återfinns kommentarer kring orsakerna till prognostiserat underskott, men inget kring eventuella åtgärder.

Årsredovisning

I årsredovisningen återfinns kommentarer kring orsakerna till redovisat underskott, men inget kring eventuella åtgärder.

Iakttagelser och kommentarer

Nämnden har under året erhållit löpande ekonomisk rapportering, där den per februari, april samt juni även inkluderat en prognos. I samband med rapporteringen har i regel endast beslut tagits om att redovisningens godkänts.

Det kan konstateras att det slutliga underskottet har varit väl känt under hela året och resultatet för 2009 ligger i linje med de prognoser som lämnats under året.

Det har inte tagits fram och beslutat om någon åtgärdsplan för 2009.

3.3.2 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden redovisar för 2009 ett överskott om 3,2 Mkr mot budget. Enligt lämnad prognos i delårsrapporten prognostiserades ett överskott om 3,0 Mkr. Detta medför att det slutliga utfallet är en förbättring i jämförelse med prognosen per juni om 0,2 Mkr. Nettokostnadsutvecklingen för 2009 uppgår till 2,0 %.

Enligt årsredovisningen består de största avvikelserna från budget av gymnasieskolans överskott om 1,5 Mkr samt kulturverksamhetens överskott om 1,5 Mkr.

Ärenden i nämnden

2009-03-31 - § 37

I budgetuppföljningen per februari redovisades ett prognostiserat överskott för 2009 om 0,7 Mkr, vilket var 0,8 Mkr sämre än beräknat.

Nämnden beslutade att uppdra till skolchefen att ta fram åtgärder för att hålla ram 2009.

2009-04-29 - § 53

Information lämnades om det ekonomiska läget. Det framfördes även att det kunde bli aktuellt med stängning av Bodåsskolan redan till hösten 2009 samt nedläggning av heldygnsomsorgen.

2009-05-26 - § 74

Information lämnades om att nämnden skulle få en minskad budgetram för 2009 på grund av det svåra ekonomiska läget. Åtgärder för att nå den nya ramen har tagits fram och bedömningen var att det prognostiserade resultatet för 2009 skulle uppgå till ett överskott om 3 Mkr.

Nämnden beslutade att godkänna vidtagna åtgärder för att hålla ramen.

2009-05-26 - § 75

Information lämnades om den minskade ramen och att grunden till detta var SKL:s rapport om att kommunen har förhållandevis höga kostnader för förskola, särskola och gymnasieskola.

Nämnden beslutade att:

- tidigarelägga stängningen av Bodås skola och förskola till höstterminen 2009
- lägga ned heldygnsomsorgen höstterminen 2009

2009-08-25 - § 104

I samband med delårsrapporten prognostiserades ett överskott om ca 3 Mkr, vilket förklarades med:

- Frysning av Entré ungdom
- Stängning av Bodås förskola/skola, dygnetruntsorgen samt förskoleavdelningen Stjärnfallet

Åtgärdsplaner

I fullmäktiges förslag 2009-05-25 (§ 78) till åtgärder för barn- och utbildningsnämnden för 2009 framgick anpassning av förskolan samt grundskolan till SKL:s rapport. För 2009 skulle dessa besparingar uppgå till 1,5 Mkr. Utöver detta fanns förslag om nedläggning av Bodås skola och barnomsorg på obekvämt arbetstid (Nattis). Bland förslagen återfanns även förskjutning av starten på Entré Ungdom.

Utöver ovanstående har det arbetats aktivt under året med att informera om vikten av budgetdisciplin samt restriktivitet vid inköp av material, personalvakanser samt övriga kostnader.

Konsekvensbeskrivningar har tagits fram för de olika åtgärder som har beslutats i form av minskad personaltäthet, stängning av Bodås, Nattis samt Stjärnfallet.

Uppföljning

Löpande

Barn- och utbildningsnämnden har fått ekonomisk rapportering efter februari, april och juni. Utöver detta har det lämnats information om det ekonomiska läget i april samt förslag till reviderad budgetram i maj.

Under hösten återfinns inga separata punkter avseende redovisning av det ekonomiska läget avseende 2009.

Prognos har lämnats i samband med ordinarie uppföljningar. I prognosen för februari prognostiserades ett överskott om 0,7 Mkr. Sedan har det i april samt juni lämnats ett prognostiserat överskott om 3 Mkr.

Delårsrapport

I delårsrapporten görs en kort analys av det prognostiserade överskottet. Där anges att orsaken till överskottet är ovan angivna åtgärder. Det anges att respektive åtgärder medför en positiv effekt om ca 1,5 Mkr vardera.

Årsredovisning

I årsredovisningen återfinns i analysen av utfallet, att orsakerna till överskottet är ovan angivna åtgärder samt inköps- och vikariestopp.

Iakttagelser och kommentarer

Nämnden har under året erhållit ekonomisk rapportering i samband med uppföljning per februari, april samt juni. Utöver detta har det ekonomiska läget diskuterats i samband med några sammanträden.

Under året har ett aktivt arbete pågått för att genomföra de åtgärder som har beslutats. I samband med sammanträdena har även konsekvensbeskrivningar presenterats. I de uppföljningar som har gjorts har de större åtgärderna återrapporterats och även bedömts utifrån ekonomisk effekt.

Utfallet för 2009 ligger i linje med den prognos som lämnades i samband med delårsrapporten. Efter det att delårsrapporten beslutats har dock inga separat ärenden om det ekonomiska läget presenterats för 2009.

3.3.3 Socialnämnden

Socialnämnden redovisar för 2009 ett underskott om -4,1 Mkr mot budget. Enligt lämnad prognos i delårsrapporten prognostiserades ett underskott om -3,4 Mkr. Detta medför att det slutliga utfallet är en försämring i jämförelse med prognosen per juni om 0,7 Mkr. Nettokostnadsutvecklingen för 2009 uppgår till 5,7 %.

Enligt årsredovisningen består avvikelsen från budget av individ- och familjeomsorgen med ett underskott om -4,7 Mkr samt omsorg om funktionshindrade om -0,7 Mkr. Det anges även att resultatet exklusive invandrarenheten är ett överskott om 1,1 Mkr medan invandrarenheten visar ett underskott om 5,2 Mkr.

Ärenden i nämnden

2009-04-02 - § 33

I budgetuppföljningen per februari redovisas ett prognostiserat underskott för 2009 om -4,5 Mkr. Underskottet förklaras i huvudsak med ökade kostnader inom försörjningsstöd (-3 Mkr) samt inom invandrarenheten (-2 Mkr).

2009-05-05 - § 47

Information lämnades om budget 2009 och vad kommunstyrelsen hade lämnat för förslag.

2009-05-05 - § 48

Information lämnades om budget 2010 och vilka anpassningsåtgärder som planerades för 2010 samt vilken effekt dessa kunde få på 2009.

2009-05-28 § 58

I den ekonomiska uppföljningen per april redovisas ett prognostiserat underskott för 2009 om 3,5 Mkr. Det anges att det fortsatt är försörjningsstödet och invandrarenheten som står för underskotten. Det anges att vidtagna åtgärder inom individ- och familjeomsorgen gett effekt. Vidare prognostiseras att äldreomsorgen och omsorg funktionshindrade kommer att göra ett överskott om 1 Mkr till följd av åtgärder.

2009-08-27 - § 83

I samband med delårsrapporten prognostiserades ett underskott om ca 3,5 Mkr, vilket förklarades med samma faktorer som föregående prognos.

2009-10-01 - § 94

Framtagen handlingsplan presenterades och nämnden beslutade att lägga informationen till handlingarna.

Åtgärdsplaner

I fullmäktiges förslag 2009-05-25 (§ 78) till åtgärder för socialnämnden för 2009 framgick att ändrat arbetssätt för biståndsbedömning skulle ge minskade kostnader om 1 Mkr för 2009.

Under året har det i huvudsak arbetats med följande åtgärder:

- Anpassa bemanningen på invandrarenheten
- Vakanshålla del av tjänst inom IFO, minskad handledning och avveckling av bil. En restriktivare bedömning av försörjningsstöd och beviljande av bistånd till hyresskulder samt pröva möjligheten till familjehemsplaceringar.
- Genomföra utbildning inom CFA som syftar till sänkta kostnader för försörjningsstöd och introduktionsersättning.
- Reducering av antal platser inom särskilt boende
- Förändringar inom den sk Hoforsmodellen

Utöver ovanstående har det även gällt restriktivitet vid inköp av material, personalvakanser samt övriga kostnader.

Några konsekvensbeskrivningar har inte erhållits i samband med granskningen.

Uppföljning

Löpande

Socialnämnden har fått ekonomisk uppföljning efter februari, april och juni. Utöver detta lämnas det information om budget 2009 och föreslagna åtgärder i maj.

Under hösten återfinns inga separata punkter avseende redovisning av det ekonomiska läget avseende 2009.

Prognos har lämnats i samband med ordinarie uppföljningar. I prognosen för februari prognostiserades ett underskott om 4,5 Mkr. Sedan har det i april samt juni lämnats ett prognostiserat underskott om 3,5 Mkr.

Delårsrapport

I delårsrapporten görs en kort analys av det prognostiserade underskottet. Det anges att till exempel vidtagna åtgärder inom individ- och familjeromsorgen redan har gett resultat. Det framgår dock inte vilka åtgärder som vidtagits eller vilken effekt det har gett.

Årsredovisning

I årsredovisningen återfinns en analys av utfallet. Det anges även att satsningar på förebyggande verksamhet inom familje- och missbruksenheten gett önskad effekt och gett ett överskott om 3,8 Mkr. Vidare anges att en minskning har skett av 14 platser i särskilt boende på Hantverkaren samt att platser på Spelmanen görs om till ett demensboende. Det anges även att äldreomsorgen uppvisar överskott på grund av vikarie- och inköpsstopp.

Iakttagelser och kommentarer

Nämnden har under året erhållit ekonomisk rapportering i samband med uppföljning per februari, april samt juni. Utöver detta har det ekonomiska läget diskuterats i samband med sammanträdena.

Under året har ett arbete pågått med att genomföra de åtgärder som har beslutats. I de uppföljningar som har gjorts har en återrapportering skett, men det framgår inte tydligt vilken ekonomisk effekt respektive åtgärd medfört.

Det totala utfallet för 2009 blev något sämre än den prognos som lämnades i samband med delårsrapporten. Efter det att delårsrapporten beslutats har dock inga separat ärenden om det ekonomiska läget presenterats i nämnden för 2009.

4 Det ekonomiska läget 2010

I februari 2010 presenterade SKL en ny prognos för skatteintäkterna. I prognosen anges att förutsättningarna är goda för en relativt snabb ekonomisk återhämtning och ett större utrymme skapas för hushållens konsumtion. I det lite längre perspektivet görs dock bedömningen att utsikterna inte är lika lysande eftersom förutsättningarna i omvärlden inte är lika positiv. Vidare beskrivs det att lågkonjunkturen tydligt påverkar skatteunderlaget. Skatteunderlagstillväxten bedöms bli nästan 4 procent lägre än 2008, i huvudsak beroende att lönesumman påverkas negativt av färre arbetade timmar och lägre löneökningstakt.

I prognosen bedöms skatteintäkterna bli 5 000 Mkr högre för 2010 och 4 000 Mkr högre för 2011, i jämförelse med den prognos som lämnades i december 2009. I samband med att prognosen presenterades konstaterar SKL även att statsbidraget för 2011 minskar med 12 000 Mkr när det tillfälliga konjunkturstödet upphör, samtidigt som skatteunderlaget bara ökar marginellt.

5 Slutkommentar

Förutsättningarna för 2009 ändrades i allt snabbare takt i början av året, allt eftersom rapporter om den ekonomiska situationen i Sverige och omvärlden förändrades. Lågkonjunkturen påverkar skatteintäkterna mycket negativt och kraftiga besparings- och effektiviseringsåtgärder är nödvändiga för att balansera ekonomin under de kommande åren.

När vi nu summerar 2009 kan vi konstatera att resultatet för Sveriges kommuner blir betydligt bättre än vad alla befarade under året. De positiva resultaten är dock inte endast en effekt av ett hårt arbete med åtgärder och effektiviseringar, utan även av att kommunerna har erhållit betydande medel av engångskaraktär.

Osäkerheten inför framtiden är stor, både avseende de ekonomiska förutsättningarna inför 2011 och hur världsekonomin kommer att utvecklas. Det är viktigt att reflektera över vad som hänt under 2009 och ta lärdom inför framtiden. Risken finns för att det i framtiden kommer att bli allt snabbare förändringar. Det är därför av största vikt att ha en god beredskap och framförhållning, där omvärldsanalyser utgör en viktig komponent. Vidare är det av vikt att prognossäkerheten är god, så att beslut om eventuella åtgärder kan tas på rätt grunder.

För att kommunerna ska kunna ha en ekonomi i balans även under kommande år är det av vikt att åtgärder beslutas och genomförs samt att effektiviseringar genomförs i möjligaste mån.